

**Общинска стратегия
за подкрепа за личностно развитие
на децата и учениците в
община Елена (2019-2020)**

Приета с Решение № 50 / 25.04.2019 г. на Общински съвет - Елена

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи принципи.

Съгласно промените в нормативната уредба, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Подкрепата за личностно развитие следва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

С влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование беше въведено изискването за разработване на областни и общински стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Основен принцип на Закона е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от ЗПУО – в домашни или болнични условия.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

2. Съответствие с нормативни актове

2.1. Стратегически

❖ **Документи на национално ниво**, като:

- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства;
- Национална стратегия за детето;
- Национална програма за закрила на детето.

❖ **Документи на областно и общинско ниво в област Велико Търново**, като:

- Областна стратегия за развитие на област Велико Търново;
- Областна стратегия за интегриране на ромите в област Велико Търново;
- Общински план за развитие;
- Общинска програма за закрила на детето.

2.2. Специални

В съответствие с постановката на чл. 174, ал.1 от **Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО)** осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в СПУО трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Съгласно чл. 176 на ЗПУО подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици и цели да осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им в съответствие с индивидуалните им потребности. За реализиране на общата и допълнителната подкрепа в детските градини и училищата работят психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник и ресурсни учители.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с **Наредбата за приобщаващото образование**.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от **Наредбата за приобщаващото образование** определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти;	1. работа с дете и ученик по конкретен случай;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

<ol style="list-style-type: none"> 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа.	<ol style="list-style-type: none"> 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. <p>Съгласно чл. 81 от Наредба за приобщаващо образование, допълнителната подкрепа е:</p> <ul style="list-style-type: none"> – краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.
---	---

Общинската стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Елена е разработена на основание чл. 197, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и въз основа на:

- изготвен *Анализ на потребностите от подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Елена, приет с Решение № 24 /21.02.2019 г.*

- *Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, утвърдена през месец април 2019 г. от областния управител на област В. Търново.*

Стратегията обхваща периода от 2019 до 2020 г. и на база на нея следва общинският съвет да приеме в срок до 30 април годишен план за дейностите по нейното изпълнение.

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

1. Общи положения.

Законът за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) определя образованието като национален приоритет, чието реализиране се гарантира с прилагането на основополагащи принципи:

- запазване и развитие на българската образователна традиция;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация в процеса на предучилищното и училищното образование;
- ориентираност към мотивацията и интереса на детето/ученика, към способността му да прилага усвоените компетентности на практика и към възрастните и социалните промени в живота му;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език и традиции;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики въз основа на научна обосновааност и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- гъвкава организация на образователния процес;
- самостоятелност при провеждане на образователни политики;
- самоуправление и децентрализация;
- ангажираност на държавата, общините, юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и всички други заинтересовани страни с проблемите на образованието чрез диалог между тях.

2. Състояние на общинската мрежа от образователни институции

През учебната 2018/2019 година образователната система в община Елена е представена от:

- 5 детски градини;
- 1 средно училище, средищно;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

- 2 основни училища, от които 1 средищно и защитено едновременно;
- 1 обединено училище
- 1 начално училище, средищно.
- 1 Център за подкрепа за личностно развитие.

Към 31.12.2018 г. за учебната 2018/2019 година в общинските училища на територията на община Елена се обучават 806 ученици в дневна форма на обучение, от които 13 в подготвителна група в ОБУ „Отец Паисий“ с. Майско.

Деца в детските градини са 225, от които 118 посещават детската градина в общинския център. Деца със специални образователни потребности към декември за учебната 2018/2019 година в общинските училищата са 30, а децата в детските градини са 3.

В Центъра за подкрепа за личностно развитие – Елена съгласно Решение № 159 / 24.11.2016 г. на Общински съвет Елена се извършват следните дейности:

- развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- кариерно ориентиране и консултиране;
- педагогическа и психологическа подкрепа;
- прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания.

За учебната 2018 / 2019 година са утвърдени следните форми:

- Кръжок по живопис и керамика;
- Кръжок по приложни изкуства - дърворезба;
- Състав за народни танци;
- Танцова формация за модерен балет;
- Вокална група в детската градина;
- Работилница за квилинг сувенири;
- Кръжок по приложни изкуства за деца със СОП;
- 3 временни групи през ваканциите за отпих, изкуства и спорт в Елена, Константин и Майско

През учебната 2018/2019 г. са записани 107 деца и ученици в постоянните форми по интереси. В летните месеци в заниманията се включват 41 деца. Работи се и с 13 деца със СОП съвместно с Дневния център за деца и младежи с увреждания в града. Обучението се изразява в усвояване техниките на приложните изкуства. С част от творбите възпитаниците на Дневния център участват в организираните от Общината изложби по повод Коледа, Баба Марта, Великден, Деня на детето и др.

В района на общината липсва специализирано обслужващо звено в системата на предучилищното и училищно образование. Такова звено е Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Велико Търново (РЦПППО). Центърът извършва педагогически и методически дейности, свързани с провеждането на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование в област Велико Търново. Дейностите в детските градини и училищата в областта, в които участва Регионалният център, се осъществяват от работещите в него педагогически специалисти - ресурсни учители, логопеди, рехабилитатори на слуха и говора, психолози, учител на деца с нарушено зрение, сензорен терапевт.

През учебната 2018 – 2019 година РЦПППО – област Велико Търново осигурява допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности в 9 общини в област Велико Търново, като за Община Елена: 1 детска градина, 1 начално училище, 1 основно училище.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя и на ученици със специални образователни потребности в училища, в които са назначени ресурсни учители и са сформирани пълни екипи за подкрепа за личностно развитие, съгласно чл. 188 от ЗПУО. В Община Елена това се извършва в СУ „Иван Момчилов”, гр. Елена – 17 деца/ученици.

На територията на община Елена функционират общински исторически Музей на Възраждането, Градска библиотека, Школа по изкуствата с класове по пиано, акордеон и пеене. Официално регистрирани са спортни клубове по: футбол /2 бр./, борба, джудо, Туристическо дружество с няколко секции. Регистрирани са 19 читалища, като в повечето от тях съществуват и библиотеки. В общинския център има обособен консултативен кабинет към МКБППМН, в който се оказва психологическа подкрепа на деца с противообществени прояви и техните родители. След приключен проект работи Общностен център, чието структуриране позволява разнообразяване на дейностите по развитие на интересите и осмисляне на свободното време на ученици и младежи. В селата Беброво и Майско са назначени двама здравни медиатори, чията задача е подпомагането на процеса на достъп до услуги в сферата на здравеопазването за хора и общности, нуждаещи се от здравна помощ, информация и подкрепа.

3. Работа с таланти и даровити деца и ученици

Община Елена чрез общинската програма за закрила на детето залага всяка година дейности за насърчаване на творческите заложби на деца с изяви дарби в областта на науката, изкуството и спорта. Доказателство за таланта на еленските деца са спечелените конкурси, престижни класирания в олимпиади, спортни първенства и турнири. Грижата за откриване и поощряване на даровитите деца е обща и това започва от детските градини, където има сформирани групи по интереси. Общината ежегодно организира културни и спортни събития, в които се извяват ученици от петте училища. Утвърдилите се формати „Сцена на талантите“ и „Не на агресията“ привличат по над 200 участници. Танцовите формации и другите извънкласни и

извънучилищни дейности, както и клубовете по различните видове спорт имат богата история и са неотменна част от живота на град Елена и общината.

4. Работа с деца и ученици със специални образователни потребности

4.1. Разпределението на децата и учениците със специални образователни потребности в различните образователни институции на територията на общината е следното:

Детска градина/училище	Брой деца/ученици със СОП
ДГ „Радост“ гр. Елена	1
НУ „Ил. Макариополски“ гр. Елена	3
ОУ „Христо Ботев“ с. Беброво	2
СУ „Ив. Момчилов“ гр. Елена	27
Общо	33

4.2. Материални условия за обучение на деца и ученици със СОП

Сградите на СУ и НУ са пригодени за ползване с елементи на достъпна архитектурна среда. Средищното СУ „Ив. Момчилов“ има подход за инвалиди и тоалетна, която е специално предназначени за деца с увреждания. В общинския център работи Дневен център за деца и младежи с увреждания с капацитет 36 места, в който има всички необходими предпоставки за физиотерапевтично и ресурсно подпомагане.

4.3. Персонални условия за обучение на деца и ученици със СОП

В училищата и детските градини, където се обучават деца със специални образователни потребности се изграждат екипи за подкрепа за личностно развитие за всяко отделно дете. Обучението на децата и учениците със СОП се подпомага от ресурсни учители съобразно потребностите им.

С децата от ДГ „Радост“ работят психолог, логопед и ресурсен учител от РЦПППО, област В. Търново. По същия начин се обслужват и децата със СОП от ОУ „Хр. Ботев“ с. Беброво, а в СУ „Ив. Момчилов“ работят училищен психолог, логопед и двама ресурсни учители на щат към училището.

5. Изводи

По отношение подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в община Елена, като част от област Велико Търново, съществува необходимост от:

- осигуряване на специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

- привличане на допълнителни специалисти – логопеди, психолози, ресурсни учители, медицински специалисти;
- поддържане и повишаване квалификацията на наличните специалисти;
- разширяване на възможностите и мобилността на ЦОП, ДЦДУ и ЦПЛР; увеличаване на броя срещи на специалистите от ЦПЛР; разширяване на възможностите за подкрепа от ЦПЛР;
- осигуряване на консултации за родителите относно възрастовите особености и психо-физическото развитие на децата им;
- провеждане на информационни кампании за популяризиране на дейностите и услугите в подкрепа за личностно развитие;
- продължаване изграждането на елементи от достъпна архитектурна среда в училищата и детските градини на територията на общината;
- изграждане на достъпна архитектурна среда в обществени сгради и такава в откритите обществени пространства;
- подобряване на медицинското обслужване в съставните селища на общината;
- прилагане на активни политики за реализиране на проекти, финансирани със средства по различните финансови инструменти на Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС, както и чрез други фондове и програми, за да се осигури допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност;
- обезпечаване на малките (предимно селски) училища с кадри с необходимата правоспособност за провеждане скрининг за деца със СОП и ежедневна работа с тях – логопеди, психолози ресурсни учители.

Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на детето и ученика на територията на общината е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с разпоредбите на ЗПУО. Променящите се потребности на образователната система налагат координираност между всички участници в образователния процес, органите на управление на централно и местно ниво, с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа, социална среда, изграждане на позитивен организационен климат и загриженост за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ.

1. Описание на предизвикателствата.

Приобщаващото образование предполага всички деца или ученици в една образователна институция, независимо от техните силни или слаби страни, в която и да било област, стават част от общността. Те са приобщени в усещането си за принадлежност към другите деца, ученици, учители и непедagogически персонал. Приобщаването не се отнася само до обучение на деца и ученици с увреждания, то се отнася до качествени условия за обучение на всички деца и ученици. Приобщаването означава насърчаване на участието на всички деца и възрастни. То означава също да бъде подкрепена образователната институция да отговори на различния опит на децата или учениците, на техните различни интереси, знания и умения.

Последните години поставиха училището пред нелеката задача да се учи да приобщава. Тези години на усилия показаха, че не е достатъчно децата физически да се преместят в общообразователно училище, за да се чувстват приобщени към общността и връстниците си. Нещо повече, различието в класната стая, постави въпроса как всички деца да получат качествено образование. Процесът на приобщаване не може да бъде самотно усилие на отделни учители или директори, а е политика и кауза на цялото училище.

Предизвикателство, пред което са изправени учителите, които искат да бъдат наистина приобщаващи, е как да уважават и да се отнасят към различията по начин, който да включва всички ученици, а не да ги изключва от обичайни ежедневни дейности, които се случват в класната стая. И все пак, посрещането на това предизвикателство поставя висок стандарт за приобщаваща практика, тъй като насочването на наличните ресурси на преподаването, така че те да обхванат всички ученици, е комплексен и сложен педагогически процес. Той изисква промяна в преподаването от подход, който работи за повечето ученици, и друг, паралелен подход, който работи за различните ученици, изпитващи трудности, към единен подход, който включва развитието на цялата общност от ученици и който се характеризира с възможности за обучение, достъпни за всички, така че всеки един от учениците да може да участва в училищния живот.

Необходимо е образователните институции да имат обща политика и регламенти за разпознаване и осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата. Тази политика би следвало да включва и въвличане на учителите в изготвянето на индивидуалната програма на децата, които получават ресурсна подкрепа.

С влизането в сила на новите нормативни актове в сферата на образованието сме изправени пред следните основни предизвикателства по отношение на подкрепата за личностно развитие:

- осигуряване на достъп на всяко дете и ученик до детска градина или училище най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;

- гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на обучението и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
- прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
- сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – детската градина, училището, центърът за подкрепа за личностно развитие, центърът за подкрепа процеса на приобщаващото образование, детето, ученикът, семейството и общността;
- повишаване квалификацията на педагогическите кадри в детските градини и училища на територията на област Велико Търново за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

2. Стратегически цели

Стратегическа цел 1: Изграждане на позитивен организационен климат и подходяща психологическа среда за обучение и предоставяне на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Стратегическа цел 2: Осигуряване качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици;

Стратегическа цел 3: Развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно прилагане на целите, принципите, подходите и процедурите, заложи в нормативната уредба на приобщаващото образование;

Стратегическа цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпността на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите от предучилищното и училищното образование;

Стратегическа цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на децата и учениците;

Стратегическа цел 6: Подобряване на сътрудничеството с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

3. Мерки и дейности за постигане на стратегическите цели.

3.1. Мерки и дейности към Стратегическа цел 1

3.1.1. Оценяване на индивидуалните потребности от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и насочване към обща и/или допълнителна подкрепа

3.1.1.1. Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от Наредба за приобщаващото образование с цел превенция на обучителните затруднения у децата и учениците;

3.1.1.2. Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 години в подготвителните групи, с цел установяване на готовността им за училище, като се отчита тяхното физическо, познавателно, езиково, социално и емоционално развитие;

3.1.1.3. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и половина от педагогическите специалисти в детските градини, съгласно глава втора, раздел I на Наредба за приобщаващото образование, което включва три аспекта:

- ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности;

- определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език;

- идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

3.1.1.4. Определяне на необходимия брой часове за ресурсно подпомагане и/или работа с други специалисти – психолог, логопед, рехабилитатор, сензорен терапевт предвид степента и вида увреждане на конкретното дете/ученик.

3.1.2. Прилагане на ефективни методи и подходи в работата с децата/учениците с обучителни затруднения в детските градини и училищата, във формите за общата подкрепа за личностно развитие

3.1.2.1. Организиране в училищата на допълнителни обучения по учебни предмети, консултации по учебни предмети;

3.1.2.2. Организиране в училищата и детските градини на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения;

3.1.2.3. Организиране в детските градини и училищата на възпитателна работа, която ефективно да съчетава груповите и индивидуални форми на педагогическо общуване;

3.1.2.4. Развиване на умения за учене чрез преживяване, за да могат да се формират у децата и учениците умения, като – личностно развитие /позитивна АЗ-концепция/, самопознание, самоосъзнаване и съзнателни избори, лични ценности и качества;

3.1.2.5. Използване на атрактивни методи, подходи и техники в процеса на обучение на децата и учениците с цел ранно формиране на ефективни социални умения и гъвкавост в междуличностните взаимоотношения;

3.1.2.6. Осигуряване на допълнителна подкрепа и ресурс за децата и учениците, които не покриват минимума от знания и компетентности за съответната група/клас, като начин за достойно обучение и участие в тяхната образователна и социална среда, съобразно техните възможности.

3.1.3. Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба - разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките

3.1.3.1. Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа;

3.1.3.2. Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряване или неодобряване необходимостта от предоставяне на допълнителна подкрепа, извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи;

3.1.3.3. Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят / класният ръководител, съвместно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, детето и неговите родители, изготвят индивидуална учебна програма, съгласуват начините и формите на обучение;

3.1.3.4. Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП;

3.1.3.5. Прилагане на ефективни педагогически и психологически стратегии, методи и подходи за работа с деца/ученици с езиково-говорни разстройства, хиперактивност и дефицит на внимание, разстройства от аутистичния спектър и емоционално-поведенчески разстройства;

3.1.3.6. Осигуряване на психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания на децата и учениците със СОП;

3.1.3.7. Насочване на деца и ученици със специални образователни потребности, които да се обучават в Център за специална образователна подкрепа или в специални групи, за които са изчерпани възможностите за обучение в общообразователно училище, в условията на чл. 194 от ЗПУО;

3.1.3.8. Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, включително и професионална подготовка за учениците със СОП;

3.1.3.9. Съвместни кампании и дейности със социалните услуги в общността, както и повишаване на капацитета и компетенциите на работещите в тях.

3.1.4. Съвместни дейности на детските градини и училищата с други компетентни институции за превенция и адекватни реакции при прояви на насилие, агресия и тормоз от и спрямо децата/учениците

3.1.4.1. Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата;

3.1.4.2. Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;

3.1.4.3. Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие, агресия и тормоз, техники за тяхното преодоляване;

3.1.4.4. Училищата и детските градини да разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал. 3 от Наредба за приобщаващото образование);

3.1.4.5. Провеждане на превантивни кампании срещу различните форми на насилие, агресия и тормоз в образователните институции в цялата област;

3.1.4.6. Организиране на спортни събития, дейности и мероприятия, които да съчетават спорта с културата и образованието за утвърждаването на принципи, като толерантност, социална отговорност и уважение към другия;

3.1.4.7. Прилагане на стратегии, методи и техники за справяне с конфликтни ситуации, с прояви на насилие и тормоз в общообразователните институции;

3.1.4.8. Прилагане на ефективни форми и методи за комуникация между детската градина/училището и семейството;

3.1.4.9. Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители;

3.1.4.10. Въвеждане в образователните институции ролята на медиатор при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

3.1.4.11. Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация;

3.1.4.12. Обобщаване и анализ на данни на общинско ниво за наложените санкции на учениците по класове и видове санкции за учебна година;

3.1.4.13. Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции;

3.1.4.14. Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици;

3.1.4.15. Използване на възможностите на програмите на детските градини и училищата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности;

3.1.4.16. Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници;

3.1.4.17. По-тясна връзка и сътрудничество с МКБППМН, формални и неформални младежки организации. Разширяване на дейността на Центъра за превенция, творчество и спорт, в който чрез разяснителни кампании и организиране на спортни, творчески инициативи и „летни академии“ да се осмисли и организира свободното време на деца и ученици през ваканциите и да се изгражда кариерното им развитие.

3.1.5. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране

3.1.5.1. Организиране на училищно и общинско ниво на спортни празници, съвместно с деца и ученици със СОП;

3.1.5.2. Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници;

3.1.5.3. Организиране на кулинарни празници и състезания - на класно, училищно или общинско ниво;

3.1.5.4. Организиране на театрални групи, вкл. и по кукловодство и представяне на продукцията пред местната общност;

3.1.5.5. Организиране на културни събития в общините с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти.

3.1.6. Дейности на образователните институции и общината за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

3.1.6.1. Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици;

3.1.6.2. Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите по чл. 32, ал. 1, т. 3 от Наредба за приобщаващото образование);

3.1.6.3. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изяви дарби, съобразно чл. 130 от Наредба за приобщаващото образование:

- осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изяви дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби;
- осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи;
- осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област - науки, технологии, изкуства, спорт;
- осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви - състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други;
- осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.

3.1.6.4. Подкрепа за талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изяви дарби;

3.1.6.5. Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при:

- постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието;
- класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи.

3.1.6.6. Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение;

3.1.6.7. Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

3.1.7. Дейности по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие

3.1.7.1. Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии;

3.1.7.2. Организиране на дни на кариерното ориентиране;

3.1.7.3. Провеждане на седмица на професиите (напр. открита сцена, където ученици от различни професии да предложат различни дейности по изучаваните професии);

3.1.7.4. Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, училищно настоятелство, обществен съвет — на училищно и общинско ниво;

3.1.7.5. Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование;

3.1.7.6. Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища.

3.1.8. Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система

3.1.8.1. Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа;

3.1.8.2. Водене на регистър на децата и учениците в риск от отделите за закрила на детето към съответната дирекция „Социално подпомагане“;

3.1.8.3. Проучване от отделите за закрила на детето към съответната дирекция „Социално подпомагане“ на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства;

3.1.8.4. Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение;

3.1.8.5. Годишен анализ на общинско ниво на процесите по напускане и реинтегриране на ученици в образователната система след писмен доклад от директорите на детски градини и училища;

3.1.8.6. Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни и доброволчески дейности от ученици;

3.1.8.7. Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден;

3.1.8.8. Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени;

3.1.8.9. Кампания против ранните бракове.

3.1.9. Познаване и използване на възможностите на Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование

3.1.9.1. Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот - въвеждане на учебен предмет, свързан с промоция на здравето;

3.1.9.2. Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и начини и форми, посочени в глава трета на Наредба 13, включително и в предучилищното образование;

3.1.9.3. Свързване на програмите на училищата и детските градини по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование по чл. 15. ал. 4 от Наредба 13 с целите и ценностите на приобщаващото образование като:

- гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище, най-близо до неговото местоживеее, и на правото му на качествено образование;
- прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;
- намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището, нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество;

3.1.9.4. Подобряване на връзките и взаимоотношенията на учебните и детски заведения със здравните медиатори в малките населени места и с общности от компактно население в социален риск.

3.1.10. Осъществяване на обща програма за стимулиране на дейности и изяви на учениците, свързани със заниманията по интереси

3.1.10.1. Организиране и провеждане на междуинституционални дейности и изяви, включително състезания, концерти и други, с учениците, които участват в заниманията по интереси, от две и повече училища на територията на общината и/или областта;

3.1.10.2. Организиране и провеждане на посещения на културно-исторически и природонаучни обекти, музеи, библиотеки и други институции, публични и стопански организации и други;

3.1.10.3. Организиране и провеждане на занимания по интереси, дейности и изяви, които насърчават играта на шах в училище, в случай на невъзможност на училището да организира и да провежда такива занимания, дейности и изяви.

3.2. Мерки и дейности към Стратегическа цел 2

3.2.1. Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие

3.2.1.1. Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 11 и 12 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;

3.2.1.2. Съдействие за осигуряване на необходимия брой логопеди, рехабилитатори на слуха и говора и учители на деца с нарушено зрение в изпълнение на чл. 4, ал.4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 13 и 14 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;

3.2.1.3. Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти;

3.2.1.4. Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със СОП по начините, определени от нормативната уредба - назначени в училището и в детската градина от РЦПППО съобразно чл. 283, ал. 3 до 7 от ЗПУО, чл. 72, 124 и 129 от Наредба за приобщаващото образование;

3.2.1.5. Назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от Наредба за приобщаващото образование);

3.2.1.6. Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги делегирани от държавата дейности в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

3.2.2. Повишаване квалификацията и компетентностите на педагогическите специалисти за идентифициране на индивидуалните потребности, с цел предоставяне на обща и допълнителна подкрепа

3.2.2.1. Осигуряване на обучения на членовете на ЕПРЛ в детските градини и училищата с методиките за оценяване на децата и учениците, съгласно чл.74 от НПО;

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Елена (2019 – 2020)

3.2.2.2. Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на подкрепа;

3.2.2.3. Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения;

3.2.2.4. Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦПППО на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове с повече от три деца или ученици със СОП;

3.2.2.5. Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности;

3.2.2.6. Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно и общинско ниво.

3.2.3. Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от Наредбата за приобщаващото образование

3.2.3.1. Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;

3.2.3.2. Предоставяне на карта за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;

3.2.3.3. Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях;

3.2.3.4. Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от Наредбата за приобщаващо образование. Наблюдение и методическа подкрепа от страна на РЦПППО на ранното оценяване (нормативно основание - чл. 11 от Наредбата за приобщаващо образование);

3.2.3.5. Консултиране по конкретни казуси.

3.2.4. Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики

3.2.4.1. Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти - на училищно и общинско ниво;

3.2.4.2. Сътрудничество и представяне на опита на неправителствени организации в прилагането на терапевтични методи и подходи към деца със СОП.

3.2.5. Привличане на здравни медиатори

3.3. Мерки и дейности към Стратегическа цел 3

3.3.1. Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба

3.3.1.1. В изпълнение на чл. 6 от Наредба за приобщаващото образование детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование;

3.3.1.2. В изпълнение на чл. 7 от Наредба за приобщаващото образование директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие;

3.3.2. Създаване и укрепване на капацитета на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности

3.3.3. Изготвяне на проучване и анализ за разкриване на центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) в отделните общини на област Велико Търново

3.3.3.1. Изготвяне на проучване и анализи, вземане на решение и предприемане на действия за разкриване на ЦПЛР с функция за ресурсно подпомагане в общините;

3.3.3.2. До разкриване на ЦПЛР, делегиране на допълнителни услуги на вече съществуващи центрове.

3.3.4. Възлагане от страна на общините на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици по реда на чл. 198, ал. 1 или чл. 283, ал. 6 от ЗПУО

3.3.5. Възлагане от страна на общините на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на лицензирани доставчици на социални услуги за деца съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от ЗПУО. Дейностите, които могат да се възлагат по този ред са: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и обучение на семействата

3.3.5.1. Проучване на необходимостта от възлагане на дейности по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на лицензирани доставчици на социални услуги;

3.3.5.2. Използване кадровия ресурс на доставчиците на социални услуги за обезпечаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие;

3.3.5.3. Психо-социална рехабилитация на деца и ученици в ЦОП.

3.4. Мерки и дейности към Стратегическа цел 4

3.4.1. Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда

3.4.1.1. Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини - рамки, асансьори и др.;

3.4.1.2. Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания;

3.4.1.3. Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със СОП.

3.4.2. Подобряване на достъпната физическа среда в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност

3.4.3. Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции, съобразно нормативните изисквания

3.4.3.1. Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;

3.4.3.2. Обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух, с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя;

3.4.3.3. Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и специализирани кабинети;

3.4.3.4. Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);

3.4.3.5. Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина;

3.4.3.6. Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

3.4.4. Осигуряване на специализиран транспорт от дома на детето с увреждане до съответната детска градина, училище или ЦПЛР

3.4.5. Организиране на необходимите улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.

3.5. Мерки и дейности към Стратегическа цел 5

3.5.1. Регионалното управление на образованието след края на учебната година обобщава докладите от детските градини и училищата за състоянието на процеса на приобщаващото образование и предоставя информацията на областния управител и на органите на местното самоуправление

3.5.2. Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на Отдела за закрила на детето от страна на училищата и детските градини

3.5.3. Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със СОП

3.5.3.1. Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП - консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др.;

3.5.3.2. Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;

3.5.3.3. Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие - включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.

3.5.3.4. Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информирание на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса;

3.5.3.5. Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти;

3.5.3.6. Подкрепа за назначаване на социален работник в училищата и детските градини, който да изпълнява функцията на медиатор между семейството, обкръжението на детето/ученика и образователната институция;

3.5.3.7. Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII и X клас и съвместен избор на най-благоприятна възможност за образование;

3.5.3.8. Определяне на ден в месеца за организиране на „Отворени врати” в ДГ/училище за посещение на родители;

3.5.3.9. Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности);

3.5.3.10. Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище. Създаване на „Училище за родители” (в учебните заведения и/или на общинско ниво- ЦОП);

3.5.3.11. Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

3.5.4. Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби

3.5.4.1. Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;

3.5.4.2. Създаване и поддържане на информация на сайта на общината с подробна информация за институции, специалисти, форми (конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове и пр.), насочващи към развитие на дарби и таланти;

3.5.4.3. Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;

3.5.4.4. Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

3.5.5. Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие

3.5.6. Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици

3.5.6.1. Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;

3.5.6.2. Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс;

3.5.6.3. Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;

3.5.6.4. Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;

3.5.6.5. Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;

3.5.6.6. Приобщаване на отдел „Закрила на детето“, МКБППМН и Детска педагогическа стая за съвместни действия по предотвратяване на отпадането, както и за приобщаване на ученици в риск.

3.6. Мерки и дейности към Стратегическа цел 6

3.6.1. Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности

3.6.1.1. Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процесът на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност;

3.6.1.2. Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата с цел родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми“ деца;

3.6.1.3. Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;

3.6.1.4. Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем;

3.6.1.5. Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

3.6.2. Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование

3.6.2.1. Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система;

3.6.2.2. Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение;

3.6.2.3. Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

3.6.3. Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампании, партньорски проекти

3.6.4. Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите общности за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система

4. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА.

Постигането на целите, заложи в Областната стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в област Велико Търново и в частност в община Елена може да бъде измерено чрез следните ключови индикатори:

- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4 от ЗПУО, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;
- Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Брой институции със значително подобрене на материалната база - нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрити кабинети и др.;
- Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози;
  - Брой новосъздадени институции;
  - Брой преобразувани институции;
  - Брой отпаднали деца и ученици от системата на предучилищното и училищното образование.

5. КООРДИНАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.

Въз основа на Областната стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в област Велико Търново, в изпълнение на чл. 197 от ЗПУО следва да се приеме общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците от община Елена. . Общинската стратегия се приема от общинския съвет с период на действие от две години.

За изпълнението на общинската стратегия ежегодно до 30 април общинския съвет приема годишен план на дейностите за подкрепа за личностно развитие. Тези годишни планове се приемат по предложение на кметовете на съответните общини след съгласуване с Регионално управление на образованието – Велико Търново.

Политиката за предоставяне на информация до обществеността е важно условие за ефективното реализиране на настоящата стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Елена. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията.

Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност по време на реализация.

5.1. Комуникацията се подчинява на следните се основава на следните **принципи**:

5.1.1. **Прозрачност** – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Областната стратегия;

5.1.2. **Координация** с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;

5.1.3. **Позитивност на комуникационните послания** – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на стратегията;

5.1.4. **Широко междуобщинско и междусекторно партньорство**, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен;

5.1.5. **Достъпност на информацията** – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица.

5.2. Конкретните задачи са:

5.2.1. Да осигури подкрепа по целите, мерките и дейностите, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Елена (2019 – 2020);

5.2.2. Да се привлече общественото внимание и да се повиши чувствителността на обществото към потребностите на децата и учениците, техните проблеми и възможности за решаването им;

5.2.3. Да популяризира принципите и посланията на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Елена.

5.3. Мерки:

5.3.1. Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Елена (2019 – 2020);

5.3.2. Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с подкрепата за личностното развитие на децата и учениците на територията на общината;

5.3.3. Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

5.4. Целевите групи на комуникацията са:

5.4.1. Органи и институции на държавната и местната власт;

5.4.2. Териториални структури на държавните органи и институции;

5.4.3. Неправителствени организации и граждански инициативи;

5.4.4. Приоритетни целеви групи на областната стратегия;

5.4.5. Лидери на общественото мнение;

5.4.6. Медии;

5.4.7. Широката общественост.

5.5. Техники на комуникация:

5.5.1. **Директна комуникация** цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в образователната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

➤ **Комуникация чрез масовите медии.** Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците чрез:

- съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на всички ангажирани с изпълнението на стратегията;
- изготвяне на програми от различни медии с покритие извън общината за разпространяване на информация относно популяризиране на целите и мерките на общинската стратегия.

➤ **Комуникация чрез интернет и информационни материали.** Поддържане и актуализиране на информацията за Общинската стратегия в сайта на общината и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали, съобразени с целите и мерките на стратегията

Използвани съкращения (абривиатури)

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
МКБППМН	Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НУ	Начално училище
ОЗД	Отдел „Закрила на детето”
ОУ	Основно училище
ПГ	Професионална гимназия / профилирана гимназия
ПУ	Помощно училище
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие
РУО	Регионално управление на образованието
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Средно училище
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие
ЧПГ	Частна профилирана гимназия

Изготвил:

Хр. Захариев - директор дирекция „ХДИРПС“